

отговорен за мислите, думите и делата си, защото в противен случай дори и след време „все е минало нещо до го чукне”. Бих добавила само, че клетвата е нещо много лично и истинско, тя не се копира, не се имитира, при нея няма подражание и фалш, всяка една е абсолютен оригинал и силата ѝ зависи от характера, личната мярка за грях и вътрешно усещане за справедливост на проклеватия. Самата тя е отражение на една праволинейност и категоричност, които не търпят никакви нюанси, комбинации или импровизации в патриархалния живот. Тя не е молба, не е молитва отправена към Бога, тя е твърда и категорична заповед спрямо провинилия се, което още веднъж показва, че този който я произнася, е в състояние, чрез проектираното наказание да възсъздава социална справедливост, да направлява и утвърждава установените от векове норми във взаимоотношенията. Изречена насаме или изключително рядко в присъствието на други хора, украсявана и допълвана от мъвата, тя оставя траен спомен у съвременниците, защото такава клетва не е ежедневие, тя е събитие с голям негативен заряд и променя човешки съдби.

В заключение и родителите спрямо децата си и кумовете спрямо кумците са надарени с качествата, възможностите и механизмите, с които могат да влияят върху живота им и да го регулират според вика на собствената си кръв. За да носи това влияние радост и удовлетворение и на двете страни е необходимо възрастните – родители и кумове да бъдат уважавани и почитани съгласно строго съблюдаваните социални канони и примитивен нравствен кодекс. В противен случай обществото става свидетел на едно невероятно съчетание между любов и жестокост, подчинени на една груба, но справедлива необходимост, а именно наказание съответстващо на степента на провинението. Казано метафорично, с тези клетви се извършва една жестока, но навременна хирургична намеса. Злото се реже от корен, като с този акт се извършва и едно спонтанно връщане към изворите на живота. Това в най-концентриран вид е изречено в една коледарска песен от с. Трапоклово, в която се казва:

*„На майка си пресрещнало – краком гори,
На кръстника си път минало – кръстом гори,
На брат си нож вадило – цялом гори.”⁵⁰*

---

50 Мария Иванова Димитрова, 80 год. с. Трапоклово.